

ZAPOMENUTI: SPOLEČNĚ S MÍSTNÍ NEZISKOVKOU POMÁHÁME PO ZEMĚTŘESENÍ ROMŮM V TURECKU

6.4.2023 - Kieran James Seager | Člověk v tísni

Romové, známí v mnoha jazycích pod mnoha jmény, žijí po staletí na okraji usedlých komunit od indického subkontinentu až po Anatolskou náhorní plošinu. Před staletími se předci Romů vydali z dnešní Indie a Pákistánu na cestu, kterou nazývají "Velkým pochodem". V mnoha ohledech tato cesta nikdy neskončila - Romové jsou dodnes kočovným národem. Odhaduje se, že na Blízkém východě jich žije pět milionů, z toho 500 000 žije v Turecku.

Kdysi se živilo jako hudebníci, tanečníci, tkalci a věštcí, kteří kulturně obohacovali místa, kde zrovna žili. Postupem času už pro ně nebylo možné se uživit a Romové stále více chudli. Mezi jejich sousedy pořád ještě zůstávají zbytky živé, zcela starobylé kulturní minulosti - mladé dívky si kolem kotníků vážou mosazné zvonky, hudební skupiny udržují při životě tradiční lidové písně a mnoho žen nosí zdobené, ručně tkané šaty.

Jejich existence na okraji společnosti je však opomíjená a často zapomenutá. Nedokážou se zbavit negativních konotací svého romského dědictví a zůstávají do značné míry znevýhodněnou komunitou, což se ještě více projevilo po nedávném zemětřesení.

Turecká nevládní organizace Kırkayak Kültür již deset let poskytuje Romům v Gaziantepu podporu, ochranu a vzdělávání a okolní společnosti zprostředkovává osvětu. Nedávno poskytla organizace Kırkayak oblečení, pleny, příkrývky, potraviny a další nezbytný materiál po únorovém zemětřesení, které uvrhlo mnoho Romů do ještě větší chudoby.

ČVT spolupracuje s organizací Kırkayak od září loňského roku a pomohl po zemětřesení tím, že jí věnoval 70 000 dolarů a 500 příkrývek financovaných z výzvy SOS Sýrie a Turecko. S podporou Člověk v tísni nepřestává a bude v ní pokračovat i nadále. Před zemětřesením žilo mnoho Romů v Gaziantepu ve špatně postavených domech v romských čtvrtích města - v domech, do kterých se nyní nemohou vrátit.

„Během zemětřesení jsme utekli z domu," popisuje Abdullah*, "musel jsem z domu vynést svou postiženou dceru. Neměli jsme žádné příkrývky a byli jsme bosí. Teď kvůli strachu žijeme v tomto stanu. Od té noci jsme se do našeho domu nevrátili. Je to strašná tragédie.“

Seděli jsme v jeho stanu na pláni na okraji Gaziantepu. Je jemně zdobený a stojí díky nařezaným větvím stromů, které ho drží na obou koncích - tento stan vyrobily ženy z jeho rodiny za pouhé tři dny; svědčí to o jejich řemeslné zručnosti předávané z generace na generaci.

Abdulláh byl věstec, i když dnes už si tím moc nevydělá. Rozevřel dlaň a ukázal nám barevné dřevěné a keramické věštecké korálky. Každému z nás vložil do ruky šňůrku korálků a pomodlil se za naše zdraví - jsme přece gadžové, což je romský výraz pro cizince, a Romové jsou hrdí na to, že jsou pohostinní.

Abdulláh je ve svých 85 letech stařešinou Domů, jednoho ze dvou romských kmenů (druhým je Abdal), kteří žijí v Gaziantepu. Jejich kmenové jméno je odvozeno od jazyka Domari, který má indické

kořeny; je to pozůstatek, který si s sebou přinesli z velké cesty. Ačkoli Abdulláh mluví se svou rodinou domarsky, ovládá stejně jako mnoho Domů více jazyků a osvojuje si místní jazyk té komunity, vedle které žije.

Abdulláh pochází ze Sýrie, odkud se svou ženou a postiženou dcerou uprchl před konfliktem, aby pokračoval v polokočovném způsobu života za hranicemi. Hranice nebrání potulným Domům v tom, aby si svou kulturu a zvyky nesli všude s sebou. Přesto má z návratu zpět do Sýrie strach mnoho Romů, zejména ti, kteří nemají doklady a nemají jak prokázat svou totožnost.

„Utekli jsme během války, když se násilnosti v Sýrii zhoršily," říká Mariam*, další členka komunity Domů, „Děti se bály, tak jsme přišli sem a nějakou dobu žili ve sklepě. Nic jiného jsme si nemohli dovolit."

Po zemětřesení nám Mariam řekla, že se nejvíce obává návratu do Sýrie. Mariam po zemětřesení utekla z domova a se svou rodinou si postavila stany u dálnice v Gaziantepu. Nemají žádný stálý zdroj příjmů, protože bez pevné adresy je obtížné najít trvalou práci. Její děti chodí přes den sbírat kovový šrot, plasty a další předměty na prodej nebo do sběrných surovin a během různých ročních období cestují za město za zemědělskými pracemi.

„Nejsem ve stavu, abych mohla pracovat, a nemohu uživit svou rodinu. Nemáme žádný příjem - co máme dělat?" ptá se

Stejně jako mnoho dalších Romů, i Mariam a její rodina po zemětřesení obdrželi jen malou pomoc nad rámec té, kterou poskytl Kırkayak. Distribuce potravin, příkrývek a dalšího zboží je nezbytná k tomu, aby zemětřesením postižené romské komunity v Gaziantepu mohly uspokojit alespoň své nejzákladnější potřeby. Pro lidi, na jejichž osudy se často zapomíná a kteří již prošli konflikty a přírodními katastrofami, je cesta k obnově dlouhá.

„Toto utrpení nikdy neskončí. Svět nás nikdy neuslyší ani neuvidí," říká Mariam.

**Jména byla z důvodu bezpečnosti změněna*

<https://www.clovekvtisni.cz/zapomenuti-spolecne-s-mistni-neziskovkou-pomahame-po-zemetreseni-romum-v-turecku-10200gp>